CO JE KARCINOM Z MERKELOVÝCH BUNĚK?

Karcinom z Merkelových buněk je agresivní forma rakoviny kůže, která má zpravidla podobu masově červeného až namodralého či nafialovělého uzlíku. Často se vyskytuje na kůži obličeje, hlavy, krku, méně často pak na dolních končetinách či pažích, ale může se nacházet kdekoli na těle (Ramahi et al., 2013).

Riziko vzniku karcinomu z Merkelových buněk zvyšuje dlouhodobá expozice slunečnímu světlu a narušená funkce imunitního systému, která může souviset s vyšším věkem, některými onemocněními nebo podáváním imunosupresivních léků (Ramahi et al., 2013).

Karcinomy z Merkelových buněk mohou být vyléčitelné, pokud jsou zjištěny a léčeny v časném stadiu. Léčba se provádí chirurgicky nebo radioterapií. Toto onemocnění je však agresivní a rychle postupuje, zároveň existuje vysoká pravděpodobnost lokální nebo vzdálené recidivy, takže je důležité karcinom včas detekovat a odstranit.

CO ZPŮSOBUJE KARCINOM Z MERKELOVÝCH BUNĚK?

U většiny karcinomů z Merkelových buněk byla zjištěna přítomnost lidského viru nazvaného Merkelův polyomavirus. Tento virus ale není přítomen u všech karcinomů z Merkelových buněk (u 20 %) (Ramahi et al., 2013).

Karcinom z Merkelových buněk do značné míry souvisí s poruchou imunitního systému. Vznik karcinomu z Merkelových buněk je pravděpodobnější u osob s chronicky oslabenou funkcí imunitního systému (Ramahi et al., 2013).

Rovněž existuje výrazná souvislost mezi expozicí slunečnímu záření a karcinomem z Merkelových buněk. Expozice slunečnímu záření je spojena s dvojím rizikem: poškozuje kůži a navíc potlačuje imunitní systém, takže snižuje jeho schopnost bojovat se zhoubnými nádory kůže a jinými onemocněními (Ramahi et al., 2013).

AUTOŘI

John Hawk,
St John's Institute of Dermatology, *Velká Británie*

Paolo A. Ascierto,
Istituto Nazionale Tumori Fondazione, *Itálie*

Enrique Grande Pulido,
Hospital Universitario Ramon y Cajal, *Španělsko*

Lydia Makaroff,
European Cancer Patient Coalition, Belgie

Převzato z informací původně vytvořených nadací **The Skin Cancer Foundation** *(skincancer.org)*

REFERENCE

Edge, S.B. & Compton, C.C. The American Joint Committee on Cancer: the 7th Edition of the AJCC Cancer Staging Manual and the Future of TNM. 2010. Ann Surg Oncol 17: 1471.

Ramahi E, Choi J, Fuller CD, Eng TV. Merkel Cell Carcinoma. American Journal of Clinical Oncology. 2013;36(3):299-309.

Schadendorf, Dirk et al. Merkel cell carcinoma: Epidemiology, prognosis, therapy and unmet medical needs. European Journal of Cancer, 2017. Volume 71, 53-69

KARCINOM Z MERKELOVÝCH BUNĚK

VYTVOŘENO S PODPOROU:

MERCK

Pfizer

EUROPEAN CANCER PATIENT COALITION

European Cancer Patient Coalition
Rue Montoyer 40, 1000, Brussels
www.ecpc.org/mcc

RIZIKOVÉ FAKTORY A VAROVNÉ ZNÁMKY

Hlavními rizikovými faktory vzniku karcinomu z Merkelových buněk jsou:

- Expozice Merkelovu polyomaviru
- Expozice ultrafialovému záření na slunci nebo v soláriu
- Porucha imunitní funkce, například u osob užívajících imuno-supresivní léky
- Světlá barva kůže
- Věk nad 50 let (Ramahi et al., 2013)

Nádory nejprve vypadají jako tuhé nebolestivé léze nebo uzlíky. Často se nacházejí na hlavě, krku a méně často na dolních končetinách či pažích, ale mohou vyskytovat kdekoli na těle. V typickém případě mají červenou, růžovou, modrou nebo fialovou barvu, případně barvu kůže, a liší se velikostí. Při zjištění mají obvykle průměr méně než 2 cm (Ramahi et al., 2013).

LÉČBA KARCINOMU Z MERKELOVÝCH BUNĚK

Při léčbě karcinomu z Merkelových buněk je nutno přihlížet ke stadiu onemocnění a celkovému zdravotnímu stavu a prospívání pacienta.

Pokud je karcinom z Merkelových buněk diagnostikován v lokálním stadiu (stadia I až II), doporučuje se kompletní chirurgické odstranění primárního (původního) nádoru (Schadendorf et al., 2017).

Pokud po chirurgickém odstranění existuje vysoké riziko recidivy nebo rozšíření do lokálních lymfatických uzlin, lékař obvykle doporučí po odstranění lokálních lymfatických uzlin radioterapeutickou léčbu karcinomu z Merkelových buněk. Někteří lékaři doporučují radiační léčbu všem pacientům s karcinomem z Merkelových buněk (Schadendorf et al., 2017).

Lékaři navíc mohou doporučit chemoterapii zejména osobám, u nichž došlo k rozšíření karcinomu z Merkelových buněk na vzdálená místa, jako jsou plíce nebo játra. U pokročilého karcinomu z Merkelových buněk se s různým (avšak často omezeným) úspěchem používají různé chemoterapie, které bohužel často mají významné nežádoucí účinky (Schadendorf et al., 2017).

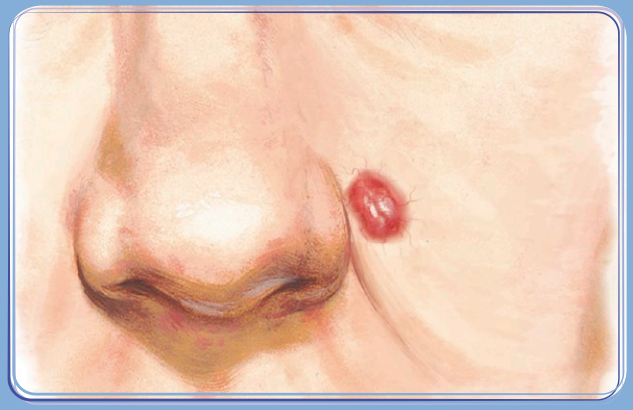

Nejnovější klinický výzkum na tomto poli byl zaměřen na posílení schopnosti imunitního systému atakovat nádorové Merkelovy buňky. Imunoterapeutickou léčbu karcinomu z Merkelových buněk nedávno schválil Úřad pro kontrolu potravin a léčiv v USA a její registraci schválila i Evropská agentura pro léčivé přípravky. Můžete se také svého lékaře zeptat na klinická hodnocení nových metod imunoterapie, která přibírají pacienty s karcinomem z Merkelových buněk (Schadendorf et al., 2017).

KLASIFIKACE STADIÍ KARCINOMU Z MERKELOVÝCH BUNĚK

Volba léčby přímo závisí na tom, jakého stadia karcinom dosáhl. Systém Amerického výboru proti rakovině (American Joint Committee on Cancer) (Edge et al., 2010) rozlišuje pět stadií:

- **Stadium 0:** Nádory in situ (povrchové nádory, které nepronikly pod epidermis, nejsvrchnější vrstvu kůže).
- **Stadium I a stadium II:** Nádory, o nichž není známo, že se rozšířily do lokálních lymfatických uzlin, přičemž stadium I zahrnuje relativně malé nádory s nízkým rizikem a stadium II zahrnuje větší a/nebo rizikovější nádory.
- **Stadium III:** Nádory, o nichž je známo, že se rozšířily do lokálních lymfatických uzlin, ale nikoli za ně.
- **Stadium IV:** Vzdálené metastázy, nádory, jejichž nádorové buňky se rozšířily do vzdálených orgánů za hranice lokálních lymfatických uzlin.

ZÁSADY PREVENCE

Abyste chránili své zdraví, osvojte si následující každodenní zvyklosti:

- Na jaře, v létě a na podzim zůstávejte ve stínu, zejména v době od 10:00 do 16:00.
- Nespalte se na slunci.
- Neopalujte se a nikdy nenavštěvujte solária.
- Noste oblečení pokrývající celé tělo, klobouk s širokou krempou a sluneční brýle chránící před ultrafialovým zářením.
- Na jaře, v létě a na podzim každý den používejte opalovací krémy s vysokým ochranným faktorem (SPF) a širokým spektrem účinku (UVA/UVB) na všech exponovaných místech kůže, a pokud jste venku, natírejte se každých pár hodin.
- Novorozence pro jejich vlastní dlouhodobý prospěch nevystavujte slunci. U dětí ve věku nad šest měsíců používejte ochranné krémy proti slunci. Malé děti by obecně měly být chráněny před sluncem.
- Každý měsíc si zkontrolujte kůži na celém těle.
- Každý rok si nechte odborně vyšetřit kůži lékařem.

U osob, které již měly karcinom z Merkelových buněk, se v prvních třech letech po léčbě doporučuje kontrolní vyšetření každé tři nebo čtyři měsíce, poté každých šest měsíců po dobu až pěti let.